

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการเพาะเลี้ยงและการผลิตไหมป่า *Attacus atlas* Value Added for rearing and producing *Attacus atlas*

สมโภชน์ แก้วระหัน^{1/}, ศิวาลัย สิริมังครารัตน์^{2/}, ศุภชัย กมลทิพย์^{3/}, และกมล อภินาคพงศ์^{1/}

- ^{1/} งานบริการวิชาการและวิจัย สำนักงานคณบดี คณะเกษตรศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ.ขอนแก่น 40002
- ^{2/} ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ. ขอนแก่น 40002
- ^{3/} ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิพย์ไหมไทย (1991) ถ. เลียงเมือง ต. แคนเหนือ อ. บ้านไผ่ จ. ขอนแก่น 40110

บทคัดย่อ

การสำรวจและรวบรวมไหมป่ากินใบกระท้อน *Attacus atlas* ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2554 พบไหมป่าในระยะหนอนและตัวเต็มวัย ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สกลนคร กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร เมื่อนำมาเพาะเลี้ยงเพื่อศึกษาวงจรชีวิตในสภาพเลียนแบบธรรมชาติด้วยใบกระท้อน (*Sandoricum koetjape*) ที่อุณหภูมิระหว่าง 21-29 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 52-91 เปอร์เซ็นต์นั้น ไหมป่า *A. atlas* มีวงจรชีวิตตั้งแต่ไข่ถึงตัวเต็มวัยเท่ากับ 58-95 วัน โดยไข่มีอายุ 8-9 วัน หนอนวัย 1 3-6 วัน, วัย 2 3-8 วัน, วัย 3 4-11 วัน, วัย 4 4-10 วัน และวัย 5 17-18 วัน, ดักแด้ 14-24 วัน และตัวเต็มวัย เพศผู้ 5-9 วัน เพศเมีย 6-7 วัน ส่วนการเพาะเลี้ยงเพื่อเพิ่มปริมาณในสภาพธรรมชาตินั้นสามารถเพาะเลี้ยงได้ครบวงจรชีวิต โดยค่าเฉลี่ยผลผลิตรังสดที่ได้นั้น เพศเมีย (2.83 x 5.91 เซนติเมตร) มีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ (2.66 x 5.63 เซนติเมตร) และผีเสื้อเพศเมียมีขนาดใหญ่กว่าเพศผู้ทั้งขนาดลำตัวและความกว้างของปีก นอกจากนี้การเปรียบเทียบการเพาะเลี้ยงในเบื้องต้นด้วยพืชอาหารหลักและพืชอาหารรอง 4 ชนิด ได้แก่ กระท้อน ดาหลา ฝรั่ง และมะฮ้อยอกกานี เฉพาะการเลี้ยงด้วยใบกระท้อนเท่านั้นที่สามารถเพาะเลี้ยงจนครบวงจรชีวิตได้ ดาหลาเพาะเลี้ยงได้ถึงวัย 5 ฝรั่งเพาะเลี้ยงได้ถึงวัย 3 เท่านั้น ส่วนมะฮ้อยอกกานีนั้นไม่สามารถนำมาใช้เพาะเลี้ยงได้